

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Рекомендації ЄМРП з питань оцінювання суддів за результатами семінару

Рим

5 – 6 грудня 2019 року

Представники та спостерігачі ЄМРП зібралися 5 – 6 грудня 2019 року в Римі у наступному складі:

Вища рада правосуддя (ВРП) Бельгії, Вища судова рада (ВСР) Болгарії, Державна судова рада (ДСР) Хорватії, Рада суддів (РС) Англії та Уельсу, Вища рада магістратури (ВРМ) Франції, Вища судова рада з цивільних та кримінальних справедливостей (ВСР ЦКС) Греції, Національна судова рада (НСР) Угорщини, Вища рада магістратури (ВРМ) Італії, Судова рада (СР) Латвії, Судова рада (СР) Литви, Рада з питань судової влади (РПСВ) Нідерландів, Вища рада магістратури (ВРМ) Португалії, Вища рада магістратури (ВРМ) Румунії, Судова рада (СР) Словаччини, Судова рада (СР) Словенії, Вища рада правосуддя (ВРП) Албанії, Міністерство юстиції (МЮ) Австрії, Міністерство юстиції (МЮ) Естонії, Міністерство юстиції (МЮ) Фінляндії та Національна судова адміністрація (НСА) Швеції.

Метою семінару було сприяння доступу до справедливих і неупереджених судів та подальше впровадження керівних принципів і стандартів ЄМРП у сфері незалежності, ефективності та якості правосуддя. ЄМРП розробляє мінімальні судові стандарти та відповідні показники в окремих сферах як інструмент для самооцінювання судових систем. Вважається, що це сприятиме подальшому зближенню і, зрештою, вдосконаленню судових систем в Європі, а також розвитку незалежних Рад правосуддя і досягненню європейської судової культури. Цей семінар став другим у

серії семінарів, спрямованих на підвищення обізнаності щодо цих стандартів та покращення їх дотримання.

Ідея семінару полягала не в порівнянні різних систем, а в аналізі того, якою мірою кожна з систем відповідає встановленим стандартам, якщо не відповідає, то як це можна виправити, і якщо відповідає, то як її можна вдосконалити.

Представники та спостерігачі ЄМРП, зібравшись в Римі 5 та 6 грудня 2019 року, погодили наступні рекомендації та висновки:

Стандарти оцінювання суддів ЄМРП, викладені у звіті 2013 року, все ще добре демонструють розмаїття систем, що існують у Європі. Різноманітність систем оцінювання суддів також знайшла своє відображення у відповідях на опитування, яке було проведене перед семінаром.

I. Що стосується цілей оцінювання суддів

Незалежно від специфіки конкретної системи оцінювання професійної діяльності суддів, основними цілями системи оцінювання професійної діяльності суддів є наступні:

- Захист професійних якостей суддів з метою покращення послуг, що надаються судовою системою громадськості.
- Підвищення кваліфікації суддів, у тому числі підвищення кваліфікації, якщо це виявиться необхідним з огляду на результати оцінювання.
- Підвищення мотивації та задоволеності суддів у розвитку їхньої професійної діяльності.
- Підвищення ефективності судової системи. Ця конкретна мета пов'язує оцінювання професійної діяльності суддів із системним оцінюванням судової системи.

Загалом у Європі існує дві системи оцінювання суддів. Перша група систем є законодавчо встановленою і закріпленою, має наслідки для оцінювання суддів. У деяких випадках результати оцінювання оприлюднюються або доступ до них нескладно отримати, і судді, які працюють у цих системах, ставляться до цього досить спокійно.

Інша група систем оцінюється лише з метою розвитку. Ці системи мають менше можливостей для відсторонення суддів, які не справляються зі своїми обов'язками. Поділ відображає відмінності між старими та усталеними правовими системами, а також нещодавно створеними правовими системами в Європі.

Оціночні звіти використовуються в більшості країн для прийняття рішення про просування по службі. Вони можуть мати офіційний або неофіційний характер. У країнах з напівавтоматичною системою просування по службі здебільшого не беруть до уваги оціночні звіти при прийнятті рішень про просування.

II. Орган, уповноважений проводити оцінювання суддів

Участь не суддів у процесі сприймається позитивно в тих небагатьох країнах, де це є частиною системи. Не судді, наприклад, науковці, можуть більш вільно висловлювати свою думку, оскільки не відчувають тиску з боку колег та є більш суворими.

Зустрічі за участі суддів та адвокатів є ефективним інструментом для аналізу. Цікавою передовою практикою є також організація зустрічей групи певних зацікавлених осіб (наприклад, жертв певних злочинів) із суддями, які розглядають ці справи, щоб поділитися своїми враженнями від судового розгляду і розповісти, як його можна покращити.

Якщо розглядати стандарти, згідно з якими оцінювання має здійснюватися суддями, обраними своїми колегами, чи поширюється це на всі етапи процесу оцінювання, чи достатньо того, що гарантії є частиною процедури в цілому? У більшості країн орган оцінювання складається з суддів, обраних їхніми колегами. У протилежному випадку, гарантії, що виключають неналежний вплив, повинні бути передбачені, наприклад, на другому рівні процесу оцінювання.

III. Критерії, процес та наслідки оцінювання

Більшість систем використовують як якісні, так і кількісні критерії для оцінки роботи судді. Питання полягає в тому, як збалансувати ці два критерії. Критерії якості повинні переважати, водночас поважаючи незалежність суддів. У деяких системах кількість виконаної роботи розглядається як аспект якості. Критерії доброчесності також необхідно враховувати.

Рекомендації

Рекомендація 1 щодо складу органу, уповноваженого проводити оцінювання суддів:

Погляд зі сторони може бути корисним для оцінювання суддів, участь непрофесійних членів у певних частинах процесу оцінювання може бути корисною і сприяти підвищенню підзвітності судової влади.

Рекомендація 2 щодо зв'язку між оцінюванням та навчанням суддів

Навчання та подальше професійне вдосконалення суддів має бути пов'язане з результатами процесу оцінювання. Це має відбуватися не лише тоді, коли виявлено недоліки, але всі судді повинні залучатися до підвищення кваліфікації.

Рекомендація 3 щодо розробки критеріїв оцінювання

До розробки критеріїв слід залучати Ради Суддів. Не рекомендується регулювання всіх критеріїв у законі; судова влада повинна мати достатні дискреційні повноваження.

Рекомендація 4 щодо якості судових рішень

Якість рішень повинна враховуватися при оцінюванні виконання судьями своїх обов'язків. Однак якість має визначатися не на основі суті рішення, а на основі формальних елементів рішення, таких як процедурні питання та суддівська компетентність.